

Η Ελλάδα Μετά το Κούρεμα Χρέους—Επιπλέον Λιτότητα, Βαθύτερο Κατρακύλισμα της Οικονομίας, και Παράδοση της Εθνικής Κυριαρχίας

Χ. Πολυχρονίου

1 Νοεμβρίου 2011

Είναι καλά αναγνωρισμένο γεγονός ότι, μετά από το πρώτο σχέδιο διάσωσης του Μαΐου 2010, η ελληνική οικονομία πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο. Η έκθεση της τρόικας που διέρρευσε, ημερομηνίας 21 Οκτωβρίου 2011, και με τίτλο «Ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους», αναγνωρίζει ακριβώς αυτό το γεγονός. Στην πραγματικότητα, ήταν μια ανοικτή αποδοχή της κραυγαλέας αποτυχίας της συρρίκωσης της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και, κατ' επέκταση, των σκληρών μέτρων λιτότητας που έχουν τεθεί σε εφαρμογή τους τελευταίους 18 μήνες.

Αναμφισβήτητα, η έκθεση της τρόικας είχε περίοπτο ρόλο στη Γερμανική απόφαση για το κούρεμα του ελληνικού χρέους κατά 50%. Είναι ο λόγος που το ΔΝΤ απαιτούσε ακόμα μεγαλύτερο κούρεμα. Αλλά γιατί πήρε τους αρχηγούς της ΕΕ, τον Γερμανό αφέντη και τους υπηρέτες τους στην Αθήνα σχεδόν δύο χρόνια για να αναγνωρίσουν την ανάγκη για ένα σημαντικό κούρεμα;

Η διαπραγμάτευση για το κούρεμα του χρέους τελικά πραγματοποιήθηκε, αλλά το σχέδιο είναι διατυπωμένο με αρκετά ασαφή τρόπο και αφήνει ελάχιστα περιθώρια για πανηγυρισμούς (εκτός κι αν είστε ο Έλληνας πρωθυπουργός και ο Υπουργός Οικονομικών του, που πανηγυρίζουν μετά από κάθε ανακοίνωση και απόφαση της ΕΕ ανεξάρτητα από το περιεχόμενό τους). Υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα στα ψιλά γράμματα της συμφωνίας που πρέπει να ξεδιαλυθούν και, μόλις γίνει αυτό, το σχόλιο του Πολωνού πρωθυπουργού ότι «η κόλαση» μπορεί να κρύβεται στις λεπτομέρειες θα μπορούσε να αποδειχθεί πιο προφητικό από ότι ο ίδιος φαντάστηκε.

Το σχέδιο κουρέματος απέχει πολύ από το να είναι αποτελεσματικό για διάφορους λόγους. Κατ' αρχάς, ισχύει μόνο για τα ομόλογα που κατέχουν οι ιδιωτικοί θεσμικοί φορείς (τράπεζες, αμοιβαία κεφάλαια). Αλλά η ΕΚΤ, το ΔΝΤ και η ΕΕ κατέχουν ήδη το 40% του ελληνικού χρέους—ένα ποσοστό το οποίο θα αυξηθεί σημαντικά στα επόμενα χρόνια. Δεύτερον, ενώ το κούρεμα προσφέρει μερικά ωραία ζαχαρωτά στις τράπεζες (περίπου τα 30 από τα 130 δις ευρώ στο σχέδιο διάσωσης θα πάνε προς μια μελλοντική ανταλλαγή ομολόγων), αφήνει πλήρως εκτεθειμένα τα ελληνικά ασφαλιστικά ταμεία (ουσιαστικά, ως ευθύνη μιας χρεοκοπημένης κυβέρνησης). Τρίτον, διακωμωδεί την έννοια του «πιστωτικού γεγονότος» και, συνεπώς, με τίποτα δεν μπορεί να διασφαλίσει πως δεν θα αντιμετωπιστεί ως κάτι τέτοιο πριν ξεκινήσει η ανταλλαγή ομολόγων, κάπου στις αρχές του 2012. Τέλος, δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι δεν θα ακολουθήσει ένας «καταρράκτης μετάδοσης». Η τούρμπο ώθηση του EFSF, μέσω μόχλευσης, από 440 εκατομμύρια ευρώ σε πάνω από ένα τρισεκατομμύριο ευρώ είναι ένα βήμα προς τα εμπρός, αλλά δεν είναι καν αρκετό για να ανακόψει την κρίση στην ευρωζώνη όταν η Ιταλία και η Ισπανία (πόσο μάλλον και το Βέλγιο και η Γαλλία) τυλιχθούν στις φλόγες του χρέους.

Τι κι αν ανέβηκαν απότομα οι αγορές σε όλο τον κόσμο μετά την ανακοίνωση του ελληνικού κουρέματος; Θα πρέπει έως τώρα να γνωρίζουμε επαρκώς το ρόλο της βραχυπρόθεσμης θεσμικής επένδυσης στα χρηματιστήρια μετοχών και στις χρηματοοικονομικές αγορές. Μάλιστα, θα στοιχημάτιζα ότι μόλις ξεπεράσουν οι αγορές το σύνδρομο hangover (δηλαδή, από μια βραδιά υπερκατανάλωσης αλκοόλ), θα επιστρέψουν με εκδικητικές τάσεις. Κι αυτό γιατί η άσχημη αλήθεια είναι ότι το τελευταίο ευρωζωνικό (δηλαδή γερμανικό) σχέδιο για την Ελλάδα δεν λύνει το πρόβλημα

χρέους της χώρας. Το μόνο που επιτυγχάνει (κι αυτό είναι αστείο, αν και αποτελεί αναμφισβήτητα μια πολιτικά στρατηγική απόφαση) είναι να μειώσει το επίπεδο της αναλογίας χρέους-ΑΕΠ στο 120% έως το 2020—δηλαδή να το φέρει στα επίπεδα που βρισκόταν πριν από την έκρηξη της κρίσης χρέους! Το νέο ευρωζωνικό σχέδιο επεκτείνει άλλο ένα πακέτο διάσωσης, μεγέθους περίπου 130 δις ευρώ, αλλά αφήνει άθικτες όλες τις πολιτικές που οδήγησαν στην αποτυχία του πρώτου σχεδίου. Και ως μέσο επιβεβαίωσης της προδιαγεγραμμένης αποτυχίας του, συνοδεύεται από μια «ανθεκτική» (όπως το έθεσε η φράση Μέρκελ) εποπτεία των οικονομικών υποθέσεων της Ελλάδας.

Πιο ουσιαστικά, ένα κούρεμα του 50% δεν παρέχει μια βιώσιμη λύση στο ελληνικό πρόβλημα χρέους χωρίς όρους και συνθήκες για οικονομική μεγέθυνση. Ανεξάρτητα από το τι λέγεται και τι γίνεται, ούτε μια επανακεφαλαίωση των ευρωπαϊκών τραπεζών ούτε καμιά τούρμπο ώθηση του EFSF (ιδιαίτερα με αμφιλεγόμενα σχέδια) θα παρέχει αξιόπιστη λύση στην ίδια την κρίση της ευρωζώνης χωρίς τις απαραίτητες πολιτικές για την προώθηση μακροπρόθεσμων προοπτικών ανάπτυξης. Και σε αυτό το στάδιο, η μόνη βιώσιμη και άμεση λύση για την επανεκκίνηση και της ελληνικής και της ευρωπαϊκής οικονομίας είναι μέσω της δημόσιας δαπάνης και της ποσοτικής χαλάρωσης. Αλλά αυτές είναι πολιτικές που αποκλείονται από την αδιόρθωτα επίμονη προδιάθεση της Γερμανίας υπέρ της συρρίκνωσης της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής. Η Γερμανία έχει επιλέξει αυτή τη στάση ως μέρος της νεο-αποικιακής, αυτοκρατορικής φιλοδοξίας της: είναι ο τρόπος του Βερολίνου να διατηρήσει το στάτους των περιφερειακών εθνών όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ιταλία σε «αποικίες».

Το νέο γερμανικό σχέδιο για την Ελλάδα απλά συνεχίζει ότι ξεκίνησε τον Μαΐο του 2010. Οι ασύγκριτες θυσίες που ο ελληνικός πληθυσμός έχει αναγκαστεί να υποστεί και αναμένεται να υποστεί για πάρα πολλά ακόμα χρόνια, το ξεπούλημα όλων των κερδοφόρων δημοσίων και δημοσίου χαρακτήρα επιχειρήσεων και η μετατροπή του έθνους σε ένα οικονομικό μοντέλο με χαμηλούς μισθούς/υψηλό χρέος και ιδιωτικά παρεχομένων δημοσίων υπηρεσιών αποτελούν όλα μέρος του ανήκειν σε μια νομισματική και οικονομική λέσχη που εξουσιάζεται από τη Γερμανία και τον δημοσιονομικό συντηρητισμό—και απόρροια μιας κυβέρνησης που παρέδωσε πρόθυμα την εθνική κυριαρχία επειδή στερείται είτε την ικανότητα είτε την πεποίθηση και την πίστη να φανταστεί και να διαπραγματευτεί σθεναρά εναλλακτικά πολιτικά σχέδια.

Ο Χ. Πολυχρονίου είναι Ερευνητικός Συνεργάτης και Εταίρος Πολιτικής στο Ινστιτούτο Οικονομικών Levy του Κολεγίου Bard.

Copyright © 2011 Levy Economics Institute